

PROF. DR.
DOĞAN AYDAL

Suriye özelinde ABD'nin neden geri çekildiği konusundaki şahsi kanaatim şudur; ABD, Türkiye ve İran'ın yakınlaşmasını oldukça tehlikeli bulmaktadır. Suriye'den çekilmiş gibi yapıp, İran ve Türkiye arasında, farklı çıkarlar-siyasetler sebebiyle Şii-Sünni çatışmasını beklemektedir."

DÜNYA DEVLETLERİNİ YÖNETEN ÜST AKIL

Çok yakın zaman önce ABD Başkanı Trump'ın, ABD askeri güçlerini Suriye'den çıkarmaya karar vermesiyle Suriye'de kartlar yeniden karılmaya başlandı. Dış siyasetle doğrudan ilgilenenlerin dışında, birçok kişinin dikkat bile etmediği hususlardan biri ABD'nin boşattığı alanlara Fransa'nın neden acilen talip olduğuydu. ABD'nin Fransa'nın bu talebine hiçbir yorumda bulunmaması, hatta zımni olarak kabul etmesi bile çok dikkat çekmedi. Suriye olayı ile ilgili olarak ABD, Rusya, Türkiye, İran, İsrail, Irak'ın pozisyonları ve siyasi gerekçeleri birçok yazıda ortaya konulmuştur. Gelişen olaylara bağlı olarak birçok yeni senaryolar ve ihtimaller tabii ki gelecekte de yazılacaktır.

Bu yazıda, Fransa'nın müdahalesinin hiç de tesadüf olmadığı, tarihi 1884'e kadar uzanan ve detayları çok da açıklanmayan uluslararası bir belgeye "Berlin Conference" dayandığı anlatılacaktır. Bu belgenin 13 Temmuz 1878'de imzalanan Berlin Anlaşması ile doğrudan bir ilgisi yoktur. Bu belgenin detaylarını ve sonuçlarını ortaya koymadan önce Osmanlı İmparatorluğu'nun bu tarihlerde içinde bulunduğu siyasi durumu ve bu belgenin ortaya çıkmasındaki dolaylı mesuliyetini ortaya koy-

makta da fayda vardır.

KIBRIS İNGİLİZLERE TERKEDİLDİ

19. yüzyılın son çeyreği Osmanlı İmparatorluğu için zor yıllardır. 93 Harbi olarak da bilinen 1877-78 Osmanlı-Rus savaşında, Ruslar Yeşilköy önlerine kadar ilerlemişler ve nihayet savaş Ayastefanos Anlaşması ile sonuçlanmıştır. Ancak bu anlaşma ile Rusların Osmanlı toprakları üzerinde hak etmedikleri boyutta hakimiyet kuracağına gören Sultan Abdülhamit Han İngilizleri yanına çekerek Anlaşmanın yeniden görüşülmesini sağlamıştır. İngilizleri yanına çekme bedeli olarak maalesef Kıbrıs, üs kurmaları için İngilizlere terk edilmiştir. Bunun karşılığında İngiltere Berlin'de yapılacak yeni görüşmelerde Osmanlı İmparatorluğunu destekleyecektir.

KARLOFÇA'DAN SONRA EN KAYIPLI ANLAŞMA

Bu desteğe rağmen Berlin'de yapılan anlaşma, Karlofça Anlaşması'ndan sonraki en kayıplı anlaşma olarak sonuçlanmıştır. Anlaşma sonucunda, Kars, Ardahan, Batum Rusya devletine bırakıldı. Ermeni kelimesinin anlaşmalara girdiği ilk anlaşma olmuştur. Bosna-Hersek'in yönetimi

geçici bir süreliğine de olsa Avusturya'ya verildi, Bulgaristan sınırları küçültülmüştür ve üç bölgeye ayrılmıştır. Asıl Bulgaristan olan bölge, Osmanlı devletine vergi vermek zorunda olan bir prenslik olmuş, ancak Özerk hale getirilmiştir. Sırbistan, Romanya ve Karadağ bağımsız olmuştur. Doğu Rumeli Hristiyan bir vali atamak şartıyla Osmanlı devletine bağlı bir yönetim haline getirilmiştir. Makedonya da ıslahat yapmak şartı ile Osmanlı devletine bırakılmıştır. Osmanlı zordadır, kendi içine dönerek, Ordusunu, Devlet idaresini rehabilite etmek mecburiyetinde olduğu bir döneme girmişti.

AFRİKA ÜLKELERİ PAYLAŞILDI

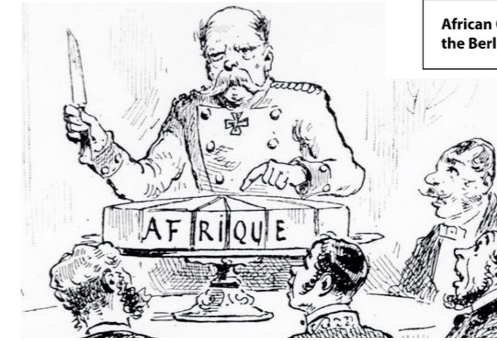
Cihan Devleti Osmanlı İmparatorluğundaki bu zayıflığı gören batı ülkeleri, Alman Şansölye Bismark'ın daveti ile Berlin'de yeni bir toplantı düzenlemiştir. Bu toplantının düzenlenme sebebi tabii ki sadece Osmanlı İmparatorluğu'nun zayıflaması değildir. Başta Belçika'nın Kongo'yu işgali ile başlayan sürecin Avrupalılar'ı harekete geçirmesidir. İşte Berlin'de, 15 Kasım 1884'de başlayıp 26 Şubat 1885'e kadar aralıksız süren ve "Berlin Conference" adı verilen süreç bu süreçtir. Sonuçta, Afrika ülkeleri iki ülke hariç olmak üzere baş-

tan aşağı paylaşılmıştır. Bu toplantıya Osmanlı İmparatorluğu da dâhil olmak üzere 15 ülke katılmıştır. Bu toplantı Osmanlı İmparatorluğunun en aciz olarak kaldığı toplantılardan biridir. Toplantıya katılmalarına rağmen Osmanlıların, Rusya'nın, Danimarka'nın, İsveç'in, Norveç'in ve Avusturya'nın hiçbir kazancı olmamıştır. Bu arada, Koca Afrika'da işgal edilmeyen iki bir ülke olduğu ifade edilmişti. Hristiyanlığı ilk kabul eden ülke olması münasebetiyle eski ismiyle Habeşistan, yeni ismiyle Etiyopya işgal edilmemiştir. ABD ise ülkesindeki köleleri geri göndermek için 1821'den itibaren Liberya'yı seçmiştir. Yalandan da olsa 1847'den beri bu ülke Cumhuriyet ile idare edilmektedir. ABD, Berlin toplantısında Liberya'ya dokunulmamasını talep etmiş ve bu ülke ABD gözetiminde kalmıştır. Liberya'nın bayrağı bile tek yıldızlı Amerikan bayrağıdır. Bugün CIA'nın Afrika üssü vazifesini görmektedir. Dünya üzerindeki birçok geminin Liberya bandıralı olması da tesadüf değildir.

İster "Merkezi bir Güç", ister bir "Üst Akıl" olarak adlandırın, bu güç, dönemin bütün güçlü ülkelerini Berlin'de toplamış, kavgasız dövüşsüz 30 milyon 370 bin kilometrekare büyüklüğündeki bir kıtayı iki ay içinde paylaşmış ve her ülke kendine düşen bölgeyi derhal işgale başlamıştır. İşgal edilen alanın boyutunu iyice anlamak için belli ülkeler Afrika kıtasının üzerine CBS sisteminde oturtulmuştur. Afrika'nın, ABD, Çin, Hindistan başta olmak üzere işgal eden ülkeler de dâhil 18 ülkenin top-rağına eşit bir alan olduğu görülmektedir. Böyle bir alanın, o dönemin güçlü dediğimiz bütün ülkelerini etki altında tutan "Merkezi bir Güç" olmadan iki ayda paylaşılması mümkün müdür?

Afrika İşgal edilmiş, bir yandan bütün değerli madenler başta olmak üzere yer üstü ve yeraltı kaynakları sömürülerek Batı ülkelerine aktarılmış ve hala aktarılmaktadır. Diğer yandan da Misyonerler yardımıyla Hristiyanlık yayılmaya çalışılmıştır. Aynı Merkezi güç, 1960'lı yıllara gelindiğinde işgal edilen ülkelerin bağımsız ülke olmalarına, başlarına kendi yetiştirdikleri ve Hristiyanlaştırdıkları diktatörlerin getirilmesine karar vermiştir. 1959 yılının sonu ile 1962 yılları arasındaki çok kısa bir aralıkta, neredeyse hepsine, bağımsızlık denilebilirse, bağımsızlıkları verilmiştir.

Sizce Merkezi bir Güç-Akıl olmadan bütün bu ülkelerin yaklaşık aynı tarihlerde serbest bırakılmaları mümkün müdür?

African Colonies after the Berlin Conference of 1884

İster "Merkezi bir Güç", ister bir "Üst Akıl" olarak adlandırın, bu güç, 1884 yılında dönemin bütün güçlü ülkelerini Berlin'de topladı. 30 milyon 370 bin kilometrekare büyüklüğündeki Afrika kıtasını iki ay içinde bu ülkeler arasında paylaştırdı. Her ülke kendine düşen bölgeyi işgal etti.

ÜLKE	İŞGALCI ÜLKE	BAĞIMSIZLIK TARİHİ
Kamerun	Fransa - İngiltere	1 Ocak 1960 1 Ekim 1961
Çad	Fransa	11 Ağustos 1960
Mali	Fransa	22 Eylül 1960
Nijeria	İngiltere	1 Ekim 1960
Somali	İngiltere - İtalya	26 Haziran & 1 Temmuz 1960
Nijer	Fransa	3 Ağustos 1960
Moritanya	Fransa	28 Kasım 1960
Burundi	Belçika	1 Temmuz 1962
Tanzanya	İngiltere	9 Aralık 1961
Uganda	İngiltere	9 Ekim 1962
Ruanda	Belçika	1 Temmuz 1962,
Kongo	Belçika	Haziran 1960
Sierra Leone	İngiltere	27 Nisan 1961
Burkina Faso	Fransa	5 Ağustos 1960
Benin	Fransa	1 Ağustos 1960
Togo	Fransa	27 Nisan 1960
Senegal	Fransa	1960
Fildişi Sahil	Fransa	7 Ağustos 1960
Madagaskar	Fransa	26 Haziran 1960
Orta Afrika Cumhuriyeti	Fransa	13 Ağustos 1960
Kenya	İngiltere	12 Aralık 1963
Malawi	İngiltere	6 Haziran 1964

Merkezi Güç gözetimindeki sessizce paylaşımlar, benzer işgal olayları, Osmanlı İmparatorluğu'nun parçalanması sırasında da gerçekleşmiştir. Hangi ülkenin hangi bölgeyi işgal edeceği önceden planlanmış ve Batının güçlü ülkeleri kendi aralarında hiç bir problem çıkmadan Osmanlı topraklarını paylaşmışlardır.

İlerleyen yıllarda bu paylaşımında tabii ki bazı değişiklikler yapılmıştır. Almanya'nın ve İtalya'nın 1. ve 2. Dünya savaşlarında yenilmiş olmaları bu ülkelerin işgal ettikleri Namibia, Kamerun, Tanzanya, Somali, Libya gibi ülkeleri İngilizlere ve Fransızlara terketmelerine karar verilmiştir. Merkezi Güç gözetimindeki sessizce paylaşımlar, benzer işgal olayları, Osmanlı İmparatorluğunun parçalanması sırasında da gerçekleşmiştir. Hangi ülkenin hangi bölgeyi işgal edeceği önceden planlanmış ve Batının güçlü ülkeleri kendi aralarında hiç bir problem çıkmadan Osmanlı topraklarını paylaşmışlardır. Ağırlıklı olarak Petrol bölgeleri İngilizlerin idaresine bırakılırken, Suriye, Güney Anadolu'nun bir kısmı, Güneydoğu Anadolu Bölgesi Fransızlara bırakılmıştır. Güney Anadolu İtalyanlara terkedilmiştir.

Çok şüktür ki istedikleri olmamıştır ama bu, böylesine önemli bir paylaşımında da Merkezi Güç-Üst Akıl'ın var olduğunu göstermektedir. Bu durum günümüze kadar devam ederek gelmiştir. Libya ile ÇAD arasında 1979'da savaş çıktığında müdahale eden güç, Üst Akıl tarafından o bölgeden sorumlu olsun diye 1885'de karar verilen Fransızlar olmuştur. Benzer şekilde Mali'de, Nijer'de, Madagaskar'da olay çıktığında müdahale eden de her defasında Fransızlar olmuştur. "Arap Baharı" adı altında karıştırılan Ceza-yir, Tunus ve Libya olaylarında ilk müdahale eden, hatta 19 Mart 2011'de Libya'yı bombalayan da ABD yanında önce Fransa olmuştur. Mısır'da, Somali'de, Sudan'da, Kenya'da, Gana'da, Sierra Leone'de, Nijerya'da olaylar çıktığında da karşımıza çıkan

ülke, o bölgeler için 1885'de görevlendirilen İngilizler olmuştur. Merkezi Güç, özellikle İngilizlerin sorumlu olduğu bölgelerde ABD'nin de operasyonlara katılmasına karar vermiştir. Arjantin'deki Falkland Adalarına ABD askerlerinin gitmesinin başka bir sebebi var mıdır?

S.S.C.B'nin 1962-1985 yılları arasında, Afrika'da Namibia ve Angola başta olmak üzere altın, elmas bulunan her ülkede ideolojik savaş adı altında kurduğu sol örgütler aracılığı ile savaşlar çıkarırken İngilizlerin yanında yine ABD desteği vardı. Bu anlaşmanın karşılığı olarak da İngilizler, ABD'nin operasyon yaptığı ülkelerde yardımcı ülke olarak görevlendirilmiştir. ABD'nin 1991'deki Çöl harekâtında ve Irak İşgalinde İngilizlerin olma sebebi de budur. Afganistan'ın 2001'deki işgali sırasında da ABD'nin yanındaki ilk ülke İngiltere olmuştur. Tabi NATO şemsiyesi-dayanışması bahane edilerek Türk askerlerinin Somali'de Afganistan'da kullanılması ise sadece bir perdeleme hareketidir. Zira Merkezi Güç tarafından Afganistan, Pakistan, Hindistan ve hatta Çin için görevlendirilen ülke İngiltere'dir.

FRANSA, SÜRİYE'YE NEDEN GİRMEK İSTİYOR?

Fransızların Suriye'ye neden girmek istedikleri sorusuna tekrar dönelim. Sevr Anlaşması dönemindeki harita dikkatlice incelendiğinde Suriye topraklarının da Merkezi Güç-Üst Akıl tarafından Fransızların gözetimine-sorumluluğuna verildiği görülecektir. İşte bu sebeple, ABD geri çekilmeye karar verdiğinin hemen ertesi gün Fransız-

ların bölgeye geleceklerini ifade etmelerinin ve ABD'nin hiç yorumda bulunmamasının sebebi budur. Suriye savaşı incelendiğinde Fransızları çeşitli bombalama faaliyetlerinin altında yatan gerekçe de budur. Hiç kimse diğer Avrupa ülkelerinin, mesela Almanya, İtalya, İngiltere'nin Suriye'deki olaylara karışmamasını sorgulamamaktadır.

Ancak Dünya Üst Akıl merkezi de değişim geçirmektedir. Rusya, AB, özellikle Almanya ve Çin merkezli olaylar dikkatli olarak incelendiğinde Merkezi-Güç, Üst Akıl olarak adlandırılan gücün kendi içinde de iki hatta üç gruba ayrıldığı görülmektedir. Bu görüşümüze güçlendiren veriler bir başka makalede değerlendirilecektir. İngilizlerin Haziran 2016'daki referandum ile AB'den ayrılmaya karar vermesinden (Brexit) sonra ABD Başkanı'nın başta Alman Şansölye Merkel olmak üzere AB üyelerinin Başkanlarına çok ters davranmasının altında bile çok uzun vadede ABD-AB kapışmasının hazırlıkları olduğunu düşünmek boş bir varsayım olmaz.

Suriye özelinde ABD'nin neden geri çekildiği konusundaki şahsi kanaatim ise şudur; ABD, Türkiye ve İran'ın yakınlaşmasını oldukça tehlikeli bulmaktadır. Suriye'den çekilmiş gibi yapıp, İran ve Türkiye arasında, farklı çıkarlar-siyasetler sebebiyle Şii-Sünni çatışmasını beklemektedir. Hatta bunu sağlamak için çeşitli provakasyonların ABD, İsrail kaynaklı olarak düzenlenmesi de sürpriz olmamalıdır. Böyle bir olay gerçekleştiğinde yapacakları ilk şey Suriye kuzeyi ve Irak'ın bir bölümünü içine alan Kürdistan'ın kurulması olacaktır. Bu bakımdan hem Türkiye, hem de İran çok dikkatli olmalıydılar. ■